

FÖRDJUPNING

Budgetpropositionen för 2017

Åtgärderna i budgetpropositionen för 2017 innebär, enligt Konjunkturinstitutets beräkningar, att de offentliga utgifterna ökar med drygt 17 miljarder kronor och intäkterna med 5 miljarder kronor (se tabell 26). Detta är den finanspolitik som Konjunkturinstitutet har beaktat i prognosen för 2017. Det är en underfinansiering med knappt 12 miljarder kronor för 2017.¹⁰²

DE OFFENTLIGA UTGIFTERNA ÖKAR MED DRYGT 17 MILJARDER KRONOR

Budgetpropositionen för 2017 innehåller sammantaget åtgärder på utgiftssidan i statens budget på netto 22 miljarder kronor, varav anslagsökningarna är drygt 38 miljarder kronor och anslagsminskningarna nästan 17 miljarder kronor.

Knappt 5 miljarder kronor av anslagsökningarna kommer av att systemet för ersättningar till kommunsektorn för mottagandet av ensamkommande barn görs om. Förändringen innebär att kommunerna kommer att få en schablonersättning redan då barnet placeras och att ersättningsbeloppet är kopplat till barnets ålder. I nuvarande system söks ersättningen i efterhand och baseras på faktiska kostnader. Syftet med det nya systemet är att minska den administrativa bördan och att kommunerna ska upphandla mer kostnadseffektiva boenden. Framöver är avsikten att omläggningen ska leda till lägre offentliga konsumtionsutgifter. Under 2017 kommer dock statens finansiella sparande påverkas både av eftersläpande utbetalningar för 2016 och av nya utbetalningar för 2017. Förslaget innebär inte att fler ensamkommande barn ska tas emot av kommunerna och därmed genererar omläggningen inte högre konsumtionsvolym för denna verksamhet i kommunerna. Statens ökade utgifter i form av riktade statsbidrag motsvaras av kommunernas högre inkomster i form av statsbidrag. Däremot kan den högre utbetalningen 2017 som blir en följd av omläggningen innebära att kommunerna framöver kan komma att öka sin konsumtion något inom

¹⁰² Det är lite mindre underfinansiering än vad regeringen redovisar.

andra verksamheter.¹⁰³ Den sammantagna effekten på offentliga sektorns utgiftssida av budgetpropositionen blir därmed 17 miljarder kronor ($22 - 5 = 17$) 2017.

Det mesta av utgiftsökningarna består av ökad konsumtion (se tabell 26). Drygt en fjärdedel av konsumtionsökningen sker i staten och resten i kommunerna. Förutom resurstillskott inom migration och integration genomförs satsningar inom grundskola, gymnasieutbildning och vuxenutbildning, såsom komvux och yrkesvux. Detta sker via satsningar på lärarutbildningar samt genom riktade och generella statsbidrag till kommunerna. Det generella statsbidraget till kommuner och landsting höjs permanent med 10 miljarder kronor för att, enligt regeringen, möjliggöra bättre kvalitet och fler anställda inom skola, vård och omsorg.¹⁰⁴ I ett inledningsskede fördelas merparten av dessa så kallade välfärdsbiljarder mellan primärkommuner och landsting utifrån antalet mottagna asylsökande och personer med uppehållstillstånd.

Transfereringarna till hushållen ökar bland annat av att utbetalningar av studiestöd ökar till följd av förslagen om fler utbildningsplatser inom komvux och yrkesvux. Bostadsbidraget och flerbarnstillägget höjs också.

INKOMSTSIDAN ÖKAR MED Knappt 5 MILJARDER KRONOR

Regeringen föreslår också att statens inkomster höjs med knappt 5 miljarder kronor. Av dessa är 3 miljarder kronor nettoskattehöjningar (se tabell 26). Det är framför allt miljöskatter som höjs. Företagen får skattehöjningar genom att olika avdragsmöjligheter minskar.

Den så kallade energiöverenskommelsen innebär att skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer fasas ut under två år och att fastighetsskatten på vattenkraftverk fasas ut under fyra år. Detta finansieras delvis med höjd energiskatt på el (energiintensiv industri undantagen). Nettoeffekterna av dessa skatteförändringar

¹⁰³ Kommunerna får 2017 utbetalningar från staten både för konsumtion som skett under 2016 och som sker under 2017. Detta gör att kommunernas fordringar på staten kommer att minska 2017. Kommunerna kommer i större utsträckning än utan denna regeländring kunna återställa sina balansräkningar efter att under några år ha släpat efter. Kommuner som har haft ett ansträngt läge har skjutit upp en del konsumtion. När kommunerna får tillskott både genom att statsbidrag som hör till 2016 års konsumtion betalas ut 2017 och genom att kommunerna blir ersatta direkt i samband med att ett ensamkommande barn blir placerat kan detta uppdämda konsumtionsbehov återställas framöver. Denna uppdämda konsumtion bedöms av Konjunkturinstitutet inte äga rum 2017 utan senare. Därför finns den inte med i tabell 26. Om ersättningsystemet inte hade ändrats från efterskottsbetalningar till att ersättningen betalas ut vid kommunplacering hade denna upphämtning i konsumtionen skett senare när staten hunnit i kapp med utbetalningarna.

¹⁰⁴ Detta kan ses som en permanentering av den extrautbetalning som gjordes till kommunerna i slutet av 2015. Extrautbetalningen täcker konsumtionsutgifter för både 2015 och 2016 men hela transfereringen periodiseras i nationalräkenskaperna till 2015.

bedöms bli noll enligt regeringens beräkningar. Beräkningarna bygger på att företag som äger vattenkraftverk och kärnkraftverk kommer att betala mindre fastighetsskatt och effektskatt och därmed ökar företagen beskattningsbara inkomster och statens inkomster från bolagsskatt blir därmed högre. Vidare antas att Vattenfalls resultat ökar till följd av skatteförändringarna och att Vattenfall kan dela ut motsvarande belopp till staten.

Tabell 26 Finanspolitiska åtgärder i budgetpropositionen för 2017 och påverkan på finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor

	BP2017
Utgifter	17,3
Offentlig konsumtion	16,4
<i>Statlig konsumtion</i>	4,4
<i>Statsbidrag till kommunerna för ökad konsumtion¹</i>	12,0
Offentliga investeringar	0,2
Transfereringar till hushåll	2,4
Transfereringar till företag	-1,3
Transfereringar till utland	-0,4
Inkomster	4,7
Hushållens direkta skatter	0,9
Företagens direkta skatter ²	3,1
Produktionsskatter	-0,4
Produktskatter	-0,6
<i>Moms²</i>	-0,3
<i>Energi och miljö²</i>	0,5
<i>Fastighetsskatt²</i>	-1,2
<i>Alkohol</i>	0,4
Övriga inkomster ²	1,8

¹ Regeringen föreslår utöver de i tabellen redovisade åtgärderna ett nytt system för att ersätta kommunerna för mottagande av ensamkommande barn. Implementeringen av det nya systemet belastar statens budget med 5 miljarder kronor 2017. Bytet av system innebär inte en ökad konsumtionsvolym. Därmed utgör införandet av det nya systemet bara en transferering mellan stat och kommun. I beräkningarna av budgetens effekter på den offentliga sektorns finansiella sparande har Konjunkturinstitutet därför bortsett från den delen av transfereringarna i budgetpropositionen som inte innebär ökad konsumtion i kommunsektorn. Detta skiljer sig från hur regeringen redovisar i tabell 1.1 och tabell 9.1 i budgetpropositionen för 2017.

² Skatteförändringarna till följd av energiöverenskommelsen redovisas enbart netto i budgetpropositionen. Dessa skatteförändringar påverkar dock inte bara skatterna inom energi och miljö samt fastighetsskatt utan även moms och bolagsskatter samt utdelningar från Vattenfall till staten enligt Finansdepartementets sätt att räkna. Allt detta beaktas i den realekonomiska fördelningen av budgetpropositionens förslag i tabellen. Utdelningarna redovisas i tabellen under posten Övriga inkomster tillsammans med effekten av att slopa räntan på skattekonton. Om man bortser från energiöverenskommelsen skulle produktionsskatter rörande energi och miljö höjas med 1,3 miljarder kronor, företagens direkta skatter skulle höjas med 2,4 miljarder kronor och momsintäkterna skulle minska med 0,6 miljarder kronor.

Anm. Beloppen avser nivåförändring i förhållande till fattade beslut till och med 2016 års ekonomiska vårproposition.

Källor: Regeringen (budgetpropositionen för 2017 tabell 6.13 och 8.15) och Konjunkturinstitutet.